ARC HOANG 109 皇储

afnor VII/1.72g

96
pages

HOÀNG TRỪ TRUYỆN 皇儲傳

Bản khắc Liễu Văn-đường năm Tự đức Nhâm ngọ (1882)

1B 1 VUA SINH CÔNG CHÚA [1-32]

Trước bày thuyện cũ đời xưa. 首代初
Câu phen 番 chấp chánh lọc lừa nôm na.
Đời trên trưởng-Trị thái-hoà
Đức vua cao ngự trướng toà kinh đô
Khá so Bồng-uyển nào thua
Đức vua cây ngọc quả chu 珠 muộn màng
Buổi 燁 碎 tháng thêm càng
Rồng thì lại nở sinh ra+ con rồng
Đến Nghiêu rủ áo thong dong
Một bà Hoàng hậu mơ-mòng giấc hoa
Chiêm bao thấy cái sao sa
Hai tay ửng được thật là chẳng sai 應 → hứng!
Chúa đang mơ mít giấc mai
Đêm nghe văng vẳng bên tai canh chầy
Những là lúc tỉnh hồn say 六省現
Bất chừng thủy-nguyệt 水月 mới hay nhâm thần 壬辰
Thánh hoàng mừng rỡ muôn phần
Quật Ấu tay đã thấy đến tuần ngày sinh 号
Động đào vừa hé cửa thành
Thần tiên trước đã tượng hình bước ra 𡦂
Nhìn xem ngọc báu vàng châu
Muôn năm trời tốt quản đâu công trình
Càng ngày càng tốt càng xinh
Càng hùng 雄 càng tháng dương hình tốt thay 旨 (?)

BULAC

2a Gió đưa xuân tới thu về
Trăng tròn nguyệt đã đến kì lâu thông
Má đào phấn mặc hồng hồng
Bó mây một 愎 rà rà⁺ xanh non
Môi 蔞 một ngấn 拫 hồng son
Mày ngang lá liễu lưng trời eo ong
Có phen áo tía quần hồng
Nhìn 聰→䁅 xem ngỡ khách non bồng tiên phi

2 CÔNG CHÚA KÉN CHỒNG 33-76

Vua cha khuya sớm bù trì
Khắp tìm tuấn tú anh kì kết đôi.
Chúa rằng: « Sự ấy mặc tôi
» Gió đưa doành cát 葛, hoa trôi doành là
» Đâu nên thì đấy (氏→底) cửa nhà
» Ông Tơ bà Nguyệt định đã có nơi
» Tạo đoan nghĩa cả muôn đời
» Bác đành trao (抻→撣) thác (吒→托) cậy trời đưa duyên
» Mặc tôi cậy tạo hoá quyền
» Nữa mai một [illegible] non nguyền duyên ưa »
Vua nghe con nói sau xưa
Dấu yêu cũng có lọc-lừa lời đâu
Phán rằng: « Mặc ý sở cầu
» Bác làm phượng-các long-lâu trước thì »
. 摔 桐 ngọc khảm vàng trì 池(?)
Hai bên sân rộng, tứ vi thành dài
2b Rỗ-ràng lan ~~k~~huệ trúc mai
Có đình Vọng-nguyệt, có đài Thanh-phong tân(?) 清新?→風
Lọt mành hây hây gió thông (xuân?) 春→春(?
Ngạt ngào 咭嗷 trầm nhụy hoa hồng mở đua

Vì xem Bồng-tuyển nào thua 攸
Biển đề hai chữ TUYỂN PHU 選夫 tường vàng 相
Thích tình chốn ấy mặc màng
Sáu mươi mụ chị bày hàng dưới trên
Bảng văn treo trước cửa đền
Lệnh vua thiên-hạ các miền quận châu
Chẳng nề quí tiện hiền ngu
Nam (Nữ?) (女→男) như phải đến tuyển phu dưới lầu
Trước thi văn vũ công hầu
Kẻ phô cách điệu, người so áo quần
Sau tuần sĩ-tử văn-nhân
Đập-dìu phường-phố, bình dân cũng vào
Nhân-tình ai chẳng vọng cao 庄
Đua nhau ăn mặc, xôn xao hán hài
Cùng nhau đua sắc đua tài
Ngát mùi hương xạ, thơm bay khắp trời
Đầy sân sát-sát những người
Áo về thanh vắng, sao trời đã đông
Dân đua đến hội kén chồng
Sông không chài lưới, ruộng (điền) (田→) không cấy cày
3a Thuyền buôn tháo ván bỏ đầy 苫 (?)
Củi cây tiều vắng, trâu cày thả rong
Thị-thành đông đã nên đông
Trống đồn rậy khắp cõi trong nước ngoài
HOANG TRỪ NƯỚC NGOÀI ĐẾN ĐÒI VỢ 77-102
Có vua thượng vị nước người
Sửa sang quyền-bính nên tài thánh minh
Trung hiền chồng-chất đan-đình
Can-qua phẳng-lặng thái-bình ca không (空→啌)

Đến Nghiêu rủ áo thong dong
Ngai vàng vững đặt tuổi rồng thêm cao
Sinh ra Hoàng-tử thanh tao
Tuổi vừa đôi tám ca-dao giữ-giàng 歌謠
Bông châu 逢珠 quán ngọc 貫玉 tổ tường
Mày Nghiêu mắt Thuấn dịu-dàng nết na
Tài kiêm văn võ khoan hòa
Chốn gần mến đức, nơi xa đẹp lòng
Khuê-môn thiếu kẻ giúp trong 冲
Vua cha khắp kén con dòng tướng khanh
Hoàng-trừ tâu hết chân-tình:
«Phu thê là đạo sở-sinh kết nguyền
" Vợ chồng là nghĩa thiên duyên
" Bao giờ tìm được người hiền sẽ hay 台
" Dầu nên tôi sẽ tâu bày
" Ắt là cũng được, kíp chầy lệ (例→慮) chi»
3e Thương con (些→昆) lòng thánh cũng tùy
Mặc con lo liệu, cha thì tuổi cao
Truyền quan ra chọn 捕 mào
Trăm cân vàng thắm, nghìn bao (trắng) bạc 皛→泊 ngân.
Năm bàn châu triện ngọc tần
Dọn 屯 tàu mười chiếc, lấy quân ba nghìn
Ban ba mươi vạn quan tiền
Hoàng-trừ bái tạ trước đền bước ra
Lại vào trong chốn lầu hoa
Lạy bà Hoàng-hậu thưa qua mọi lời
Thương con lòng chẳng quản nài
Bạc cho muôn nén, vàng mười trăm cân

Phán rằng: « Được chốn châu trần
« Thì con lại kíp mau chân trở về
« Vua cha trông nhớ nhiều bề
« Mẹ thì thảm thiết <u>lòng quê</u> đợi chờ »
Hoàng tử bái tạ bấy giờ
Trở ra sắm sửa binh-cơ xuống tàu
Giang khê mọi chốn nước màu
Non cao trăm trượng, bể sâu nghìn trùng
Thuận dòng buồm tếch nghinh phong 遏
Xướng ca đôi đoạn, chén chung 煄 đôi tuần
Lân la hỏi nguyệt tìm xuân
Mọi nơi quán Sở lầu Tần trải qua
Tháng ngày xuôi ngược dần dà 傳:
Khi vào Yên triệu, khi ra Tấn Tề
Giao tìm <u>các chợ thì quê</u>
Thị thành đã trải (踈→踥), giang khê đã <u>mầu</u> 牟
Khắp mười tám nước chư hầu
Thiền (弹→婵) quyên những dự 预 是 娄 lời trường 長
Chẳng ai rõ 懵 ý đức Hoàng
Nào người mà phấn hơi hương da ngà
Nào người cợt nguyệt chào (啣→嘲) hoa
Nào người cá nhảy nhạn sa đâu rày? (矧→捌)
Luống công tìm tới bấy chầy
Nào hay có 若 biết, 矧 đâu 戈 nay (昤→龄) qua hè
Trời xanh nước biếc giấy đề 紙題
Sang Nam Việt thấy tàu bè xôn xao
Thấy phường vui đổ tàu vào
Trông lên gạch phượng lầu cao thành đài

H.T đến nước Nam Việt gặp người đó

133-

Dập dìu sĩ tử văn tài
Lạ lùng hầu dễ biết ai hỏi dò
Có người mách bảo duyên do
Rầy lâu Công chúa con vua kén chồng
Cho nên thiên hạ hội đồng
Hoàng-tử <u>nghĩ nghị</u> trong lòng chưa tin
Sai quân liền hỏi các miền
Ai ai cũng nói như in một lời
+6 — Hoàng rằng: « Sự lạ trong đời
« Nào hay già ấy mấy mươi nữa mà?
« Đã nghiêm khôn nhẽ dò la
« Ải Tần phải mượn canh gà mới xong.
« Đã chờ cho tỏ <u>vân mòng</u>
« Chẳng thì lòng lại nghĩ lòng <u>vẩy vay</u> »
Bèn đòi đồng-tử lại đây:
« Con lên hỏi chốn lâu tây kia là.
« Thì con sẽ hỏi dò la
« Rằng nầy ai kẻ vào ra trong ngoài
« Dù con đã hỏi được người
« Thì con lại hỏi đến nơi cửa nhà »
— Đồng vâng lên hỏi dò la.
— Rằng: « Đây có một mụ già Cửa tây
« Hằng vào chầu chực đêm ngày
« Chúa thương tình thật lòng ngay yêu vì »
Xuống tâu Đồng nói <u>vân vi</u>
— Hoàng-tử giục-giã: « Con thì lại lên
« Hỏi thăm cho đến các miền
« Trình rằng: tôi khách ở bên nước người

" Bán buôn nhiều vật các loài
" Cả lòng rước mụ xuống chơi thăm đồ
" Lụa (縍 → 綾) tàu, hổ (瘍 → 庯) phách, san hô
" Vật nào đẹp ý, mụ đưa lên hầu »

5a | ĐỒNG DÒ BÀ MỤ | 169-

Đồng vâng lại rước lên lầu
Nói chiềng bà Mụ trước sau mọi lời
— Mụ bà nghe nói mỉm cười:
« Xưa nay hễ khách nước người vượt sang
" Bán buôn có vạn có phường
" Việc chi mà lại ngang-tàng vào đây? »
— Đồng rằng: « Mới lại chuyến này
" Ông tôi mười chiếc tàu đầy phê-phề. 菲
" Quen phường biết vạn chẳng hề
" Qua đây thấy cũng nhiều bề thanh tao
" Dòng trong bến sạch đỗ vào
" Của này hầu để bán rao 交 ~~da~~ ru mà!
" Nghĩ rằng gần đức Chúa Bà
" Đêm đừng khuya sớm vào ra trong ngoài
" Vậy nên trình Mụ hết lời
" Buôn mà gặp khách chóng với chuyến tàu
" Cả lòng xin Mụ chịu chào 朝
" Gần nơi phồng dập bã trầu 芙 chẳng xa. »
— Mụ nghe mới hỏi dò la:
« Khách buôn tàu ấy quê nhà nước nao? 市 »
— Đồng rằng: « Ơn mận trả đào
" Lọ là Mụ phải đón rào làm chi
" Bởi chưng xin Mụ hãy đi
" Xin hoàn công Mụ ắt thì cũng 卄 phu

5b Mụ nghe Đồng nói như ru
Cầm lòng chẳng đỗ quản phu 夫 sự tình
Sắm sanh quần áo theo Đồng
Một thôi xuống đến bên sông bấy giờ
Trên thì nhà xếp [illegible] đầy bờ
Dưới thì tàu đỗ binh cờ sờn rờn 寅
— Đồng chiềng: « Bà Mụ nghỉ chân
„ cho tôi xuống dộng ân-cần người hay » [illegible]
— Mụ rằng: « Sự lạ lùng thay! [illegible]
„ Khách buôn đâu có đặt bày suy nghi
„ Hay là mưu kế việc chi
„ chú Đồng kịp nói mìn thì được hay
„ Chẳng, mìn trở lại lầu tây »
— Đồng rằng: « Sao mụ bày bày trở-giang 阻江
„ Vả 且 tôi chức phận lờn bờn
„ Vâng thầy nào biết thiệt hơn là gì
„ Ơn lòng Mụ đã thương vì
„ Mừng thầm rằng đã trọn bề chúa tôi
„ Đến nơi Mụ lại tái hồi
„ Thửa công đức ấy thiệt tôi, ai đền?

Hoàng Trừ với Mụ Bà giúp
213-

Mụ Bà xuống đến một bên
Hoàng-trừ trông thấy mừng liền chào thưa:
— « Chiều người xem cũng đong-đưa
„ Hèn nào mà Chúa thương ưa tin dùng
6a „ Bay hãy rước Mụ vào trong
„ Chiếu hoa giải xuống, khăn hồng trao ra 拌
„ Sẵn sàng bàn ngọc chén ngà
„ Bát trân 珍 long-nhãn mừng bà hôm nay »

Lạ chi tính Mụ cũng hay
Phải năm ba chén (đốn) đã (連→[illegible]) say la đà
— Rằng: « Ông buôn bán cho mà
" Lòng Ông thết đãi tôi đã hậu thay!
" Mọi nhẫn Ông dở tôi hay » 因→困
Hoàng-trù mới tỏ niềm tây mọi lời.
— « Mình con Thượng-vị nước người
" Cha cầm quyền-bình thay trời trị dân
" Mìn còn thiếu kẻ nâng khăn
" Khắp (泣→[illegible]) tìm đôi chữ Châu trần xa xôi
" Bể nam rừng bắc rộng khơi.
" Thu thì chửa chọn được người chúa (王→玉) xuân
" Tới nơi nghe nói sự nhân
" Chạnh lòng luống những băn khoăn tin ngờ
" Muốn cho thấy mặt khách thơ
" Một mình khôn biết bây giờ được sao
" Nguồn cơn Mụ nghĩ thế nào
" Để cho Mìn được ra vào đây chăng
" Trước là xem ý nói năng
" Sau xem nhan sắc đã bằng lòng chưa
6b " Một niềm cậy Mụ tùy cơ
" Hỏi đưa thuyền bách tới bờ Đào nguyên »
" — Mụ rằng: « Sự ấy sao nên.
" Xin Người thì chớ cần quyền làm chi
" Nhọc lòng thêm luống tùy nhi
" Cảnh thì nghiêm cẩn, thành thì 湥 cao
" Phép nghiêm khôn nhẽ ra vào »
Hoàng trù nghe nói tiêu hao thêm phiền

« Mụ ôi, Mụ đã cần quyền
« Một công một của ắt đến cũng phu »
Thấy lời Hoàng nói nhỏ to
Cầm lòng chẳng đỗ, duyên do giải bày:
— « Ngại (㝵→碍) cùng trong đạo tớ thầy
« Kẻ làm xương thịt xưa nay khác gì
« Mà tôi làm ~~việc~~ sự phi vi
« Hở hang ra nữa tội thì làm sao?
« (vâng) Nể Người là đấng ~~anh hào~~ quan cao
« Chối (哪→) ra thì gặn 陣, nghe sao cho đành »
Hoàng-trư nghe biết sự tình
Lấy bên vàng giá (治→冶) tung hoành đổ ra
Lạ chi bụng dạ đàn bà
Biết đâu văn pháp, miễn là thích ưa
Mụ Bà thấy của liền vơ
Nào còn nghĩ đến tóc tơ nghĩa (又→义) thầy
— Nguồn cơn sau trước trình bày:
« Tay 重 cung cấm đâu tày Thiên-thai
« Lưu-lang còn được bén vời
« Huống chi người cũng là người trần gian
« Chữ rằng 沙 ngoại di gian 遺奸
« (này) Cấm (李→禁) cung giấu chuyện 照 Kín, Chích 隻 ban 般→般 càng nhiều
« Lòng người đã quyết một điều
« Thì tôi cũng phải hiểu chiều lo toan.
« Nể người là đấng tôn-nhan 尊顏
« Hữu tài 有財 công ấy ắn lớn: 喇 được chăng »
— Nghe thôi, Hoàng lại 吻 rằng:
« Thưa sao cho tỏ cung trăng Quảng hàn.

Quản bao cam khổ tân toan
Miễn cho thấy mặt được an dạ này »
— Mụ rằng: « Hoàng đã muốn hay
« Tôi xin gắng sức ra tay giúp Người
« Vậy thì Người hãy lên chơi
« Mặc tôi lo liệu giúp người, lệ (例→戾) chi » (x.332)
— Hoàng-tử mới dạy tùy-nhi:
« [illegible] người có đội tóc thì cho mau
« Văn quan vũ-tướng công hầu
« Ở thì xem sóc (湖→朔) tàu bè + binh cờ »

M. Trì theo Mụ. cửa trong vào cung

Thân hành theo Mụ lên bờ
Mụ đưa Hoàng-tử tới nhà Lầu bây

7b 287 —

Phòng riêng? (日→貞) cung cấm đêm ngày
Mụ hằng hầu hạ chân tay Đức Hoàng
Khen cho Mụ cũng nở-nang
Dạy đường ăn nói bảo đàng chiềng thưa
Chiều khoan thai, mà dong-đưa
Thập? (青→習)* tánh tính Mụ đã vừa như ý *(xem 321)
Mới làm ra dáng nữ nhi
Có khi nhuộm thắm, khăn thì lòng trai 齋
Lưng ong mặt phượng mày ngài
Xem chiều thanh-lịch kém ai trong đời
Ban hôm vừa tắt mặt trời
Mụ đưa Hoàng-tử vào chơi trong lầu.
Chúa rằng: « Mụ ấy đi đâu
« Bây giờ sao mới vào chầu chừng 蒸 đây »
Đông rằng: « gặp bạn hôm nay
« Quá vui phải chén, sợ say chẳng vào »

— Chúa rằng: « Kìa ấy con nào?
" Nhỏn nhỏ yếm thắm (sống) khăn đào sau kia? » 𡮈-𡮈
— Động rằng: « Cháu ở nhà quê
" Con em nó gọi bằng dì chẳng xa
" Dỗn vui, trẻ nó theo ra (𢆥→𢆥)
" Mai (牧→枚) sau nó sẽ về nhà làm ăn »
— Chúa rằng: « Con trẻ khó khăn
" Quê mùa cục-kịch thôn dân cát lầm
Ba " Con nầy sao khéo duyên thầm
" Hình dung nhan sắc, áo quần tinh trai 精齋
" Nhác trông ngỡ khách lâu đài »
— Mụ rằng: « Nhà nó nhờ (忍→恕) trời đủ ăn
" Cho nên con trẻ ấm thân
" Đêm ngày canh cửi cấm ngăn (限→垠) trong nhà »
— Chúa rằng: « Mụ để cho ta
" Tập tành lấy nó vào ra cửa quyền
" Biết con người cũng hữu duyên
" Nỡ nào mà để sánh bên quê mùa »
Hoàng-trù giả cách ~~thẹn~~ khờ
Ẩn sau lưng Mụ (拱→媒) lấp (喧→啦) lò 𠯇 bóng đèn
Mụ già mượn lấy hơi men
— Mắng (嘆) rằng: « Chớ 睹 thấy Châu 朝 khen mà nhởn 閒
" Cửa Châu là cửa thiên-nhan
" Chẳng như cha mẹ mà nhờn 瀾 đâu con »
— Động rằng: « Bé dại chưa khôn »
— Chúa rằng: « Giống vật kia còn dạy nên
" Ở đây chóng sẽ tập (習→習) rèn
" Lâu ngày thì nó cũng quen lề gì 夷 »

— Mụ rằng: « Châu phán thế thì
« Nên chăng con liệu cho đi được hay:
« Kẻo khi lầm lỡ chân tay
« Nữa bác mẹ mày rằng sự bởi tao »
86 Hoàng-trừ liếc mắt trông vào
Môi son, mắt phượng, má đào tốt tươi
Gương quang, ngọc đúc, hoa cười
Nào đâu là chẳng nào người trượng phu
— Chiềng rằng: « Sự mặc đi lo
« Ngây thơ tôi biết đấn đo là gì »
— Mụ rằng: « Đã vậy thế thì
« Con thì đến trước sân kia trình Châu »

Công chúa giữ lại làm con hầu
345

Hoàng-trừ ra trước cửa lâu (婁→樓)
Chân quì thưa thốt khấu đầu trở ra
Chúa xem [illegible] Nhan sắc nết na.
Đặt tên là 伯 Xuân-hoa tức thì
Vào lầu chốn cũ như y (衣→依)
Nói năng từ-tốn, Chúa thì yêu đang.
Liền cho cai quản các nàng
Biền nong ban phát giữ-giàng hương hoa
Hằng ngày cẩn thận nết na
Khi vào trò chuyện, khi ra nằm 卧 ngồi
Đi thì chung hán lộn hài
Các điều phó mặc trong ngoài trước sau
Túi khăn gương lược gần Châu
Khác loài thầy tớ, giống màu chị em
Hôm mai trên trướng dưới rèm
Đường hòn lễ thiệt một niềm khuyên 励 chung

9a Hoàng Tiềm chúa đã tin dùng
Mới truyền bà Mụ: "Xuống chùng dưới tàu
" Nào là bình 㙮 túi tráp 萋
" Đó quân đem để bên lầu cho min »
Mụ nghe lời đức Hoàng truyền
Xuống tàu lĩnh lấy đồ lên để ngoài
Canh trường trống đã điểm hai
Chúa đang giấc quế hồn mai mơ màng

Hoàng Trì trở hình nam tử 369.

Hoàng-Trì trổi 起 dậy (𨁥→𨅸) vội vàng
Ra ngoài đổi dạng nam-trang tức thì
Lại vào chốn cũ như y 如衣
Giả còn mơ mệt tay vơ 為 mình Nàng
Chúa liền sực tỉnh giấc vàng
Mắng 嘹 rằng: « Mơ mệt hỡi nàng Xuân-Hoa? »
Dời chân tay ngọc bỏ 捕 ra
Sờ 初 liền thật thấy quân là đàn ông
Chúa liền kinh sợ hãi hùng
Sự sao có sự lạ lùng bây ôi
Hầu mong cả tiếng dữ 吁 lời
Song le lại nghĩ khúc nhôi rằng vầy:
« Ba mà tỏ lộ sự nầy
" Oan người quí-khách, khốn thay mụ Bà
" Lại thêm thế sự đàn hoà
" Sao nơi nghiêm cẩn bỗng ra hỗn-hào
9b " Chốn triền để khách treo 料 vào
" Ấy là phi thể 非体 giá cao ngọc lành
" Lại thêm xấu (醜→醜) tiếng (哈→㗂) hổ danh
" Thử 次 lòng để dạ cho thanh 青 một bề »

Màn che trướng (幀→帳) phủ tư (隺→罵) bề
Đá 忍 đánh lửa đèn thì đốt 焠 lên
Thấy người trạng mạo (状→狀) phương viên
Mặt lại nhìn mặt quả nhiên rõ ràng
Nghĩ rằng sự đã chán 戰 chường (花→扎)
Vườn xuân ong đã tỏ tường nhụy hoa
— Định tình mới hỏi dò la
« Chàng nay quê quán cửa nhà nơi đâu
« Lệnh nghiêm phép ~~Khin~~ 沘 mầu
« Nhân sao mà được thông thâu chốn này
« Khôn thì biện bạch cho hay »
H-Trì nói thật Đôi bên hẹn hò — Hoàng-trì mới ngỏ niềm tây mọi lời:
— « Anh con thượng-vị nước người
« Cha cầm quyền-bính thay 挂 trời trị dân
« Anh còn thiếu kẻ nâng khăn
« Dạo tìm đôi chữ Chu trần xa xôi
« Khắp hòa thiên hạ dưới (軒→帯) trời
« Chưa ai đẹp ý, chưa ai bằng lòng
« Đồn đây có gái kén chồng
« Trèo non vượt bể có công tìm vào
10a « Lệnh nghiêm, cửa kín, thành cao
« Một mình hai dễ làm sao cho tường
« Vậy nên mượn Mụ đem đường
« Vào xem ~~nhan~~ có (囝→圕) đáng cương thường sẽ hay
« Ai ngờ phận đẹp duyên may
« Giả làm đạo tớ nghĩa thầy lân-la
« Nhìn xem tính hạnh thuần hòa
« Hình dung nhan sắc nết na bằng lòng

» Tuy rằng tình chửa giao thông
» Song le đã quyết xướng tùng là đây
» Cho nên ăn ở bấy chầy
» Nâng khăn, sửa túi, dẹp [illegible] giày thờ chơi Xem 658
» Được ngày tốt mới 貝 ngỏ lời
» Để làm nghĩa cả muôn đời giao thông
» Nên chăng thì quyết cho xong
» Cho phu lòng khách bỏ công bảng chừng »
Chúa nghe nửa lệ (例→戾) nửa mừng (Xem 332)
Bâng khuâng khôn quyết, nhỡ đừng nhỡ nên
— Chiềng rằng: « Hổ phận thẹn duyên
» Mấy 傘 đâu 湊 đã cậy 忌 duyên phố 埔 tài 才
» Để khinh người trọng vãng lai
» Song le cũng chẳng gặp ai bằng lòng
» Đêm ngày những luống long-đong
10b » Chỉn hiềm một nỗi Thánh cung 圣躬 hầm đường
» Cây châu quả ngọc muộn-màng
» Muôn năm để nghiệp ngai vàng cho ai
» Người thường cầu khẩn hôm mai
» Mới sinh một thiếp là loài nữ-nương 女娘
» Bây giờ 期 退 cùng chàng
» Đã đành phận ngọc duyên vàng vậy vay
» Khi chàng ăn ở bên nầy
» Đào lan quế huệ sum vầy tốt tươi
» Lửa hương khấn khẩn nồng hơi
» Đền rồng gác phượng chơi bời (排→排) vào ra
» Sợ khi chàng lại quê nhà
» Một mình thân thiếp biết là làm sao?

" Chốn này đông liễu tây đào
" Thanh sầu bể thẳm [illegible] nào thiếp mang 惟→茫
" Nào khi dời bước theo chàng
" Lấy ai chầu chực Thành-Hoàng quốc gia
" Âm thầm liệu bảy lo ba
" Đạo chồng cũng nặng, đức cha cũng dày
" Cho nên lo-lắng bấy chầy
" Những chàng ~~với~~ 買 thiếp ắt rày cũng nên
— Hoàng nghe Chúa nói nguồn cơn
Rằng: « Anh cũng chẳng có hèn vụng suy
" Trượng-phu thật đúng trung nghì
" Chẳng như ăn xổi [illegible] ở thì mà lo
11a " Nguồn cơn bể ái hẹn hò
" Dẫu mà nghìn dặm lộ-đồ cũng thông
" Trứng rồng lại nở con rồng
" Ấy K là cháu nối (湊→接) nghiệp ông kém gì
" Mà ai quên nghĩa phụ nghì
" Phó cho thiên địa thần kì chứng minh
" Mấy lời cặn-kẽ chân tình
" Hỡi chàng ghi dạ, mai anh xuống tàu »
Còn đang trò chuyện cùng 扶 nhau
Nghe canh gà đã giục mau ba tuần
Vội vàng đổi áo thay quần
Nam nhân lại hoá nữ nhân tức thì
Lại vào hầu hạ như y 如衣
Bở thấy ai kẻ biết chi sự lòng
Sáng 明 ngày cơm nước vừa xong
H.Trừ cáo xin về 471- Hoàng-trừ xăm năm dưới cung trình bày:

« Đi tôi đem tôi đến đây
" Ơn Châu cơm áo nặng dày làm xong
" Mẹ cha tôi cũng nhớ mong
" Tôi thì vui chữ đến rồng trao đang
" Hỏi về thăm viếng quê hương
" Kẻo lòng bác mẹ ngày càng nhớ ([illegible]) trông »
— Chúa liền đòi Mụ vào cung
Phán rằng: « Trẻ nó nhớ nhung cửa nhà
11b " Cháu Già lại phó trả Già
" Đem về lại kíp đem ra chớ chầy »
Bước ra khấu tạ cung mây
Một Hoàng một Mụ dan tay ra về
Có khi vắng vẻ tư bề
Bây giờ Hoàng mới vấn-vi với 賈 Già:
« Thừa công lênh ấy hằng-hà
" Xong đây rồi sẽ kiếm quà ([illegible]) hồi công »
Mụ rằng: « Hoàng người vào cung
" 姻 mà khấn nguyện tơ hồng kíp xe
" Tư Ông dạy lấy ([illegible]) đồ lề
" Nửa mừng 吸 審, nửa e bàn hoàn
" Mừng khi nên nghĩa tạo đoan
" Ắt là Già cũng được an thân già
" Sợ khi người thế đàn hoà
" Đã đành tội Mụ ắt là nhọc voi [illegible] »
Nói năng trò chuyện vừa rồi
Hoàng-tử thẳng bước một thôi xuống tàu.
Truyền quan văn võ công hầu
Ba ngày khánh-hạ trong tàu vui thay

H.T chính thức cầu hôn
499-

Tư-thiên mở lịch xem ngày 司天
Suy ngày sinh lễ đem 帖 mây đóng tiền
Sắm làm lục lễ 六禮 phương viên
Truyền quan viết điệp tâu lên Cửu trùng
12a Tâu vào đến cửa sân rồng
Thưa rằng: « Có điệp cần-phong nước người
» Tâu bề sang đỗ bên ngoài
» Xin vua ngự phán đô-đài tiếp nghinh »
Thánh Hoàng nghe biết sự-tình
Lệnh truyền văn võ ~~trong~~ quanh 冲喋 sân rồng
Bình cỏ dọn-dẹp đường thông 椿
Đồng vàng, việt bạc, ngựa hồng, sắp 拉 ra
Ngựa voi vô số hằng-hà
(vẫn) Võ năm mươi tướng, (võ+ho) văn ba mươi hiền 貞+賢
Sứ Kinh-môn (冈→门) đến giang biên
Hoàng-tử nghinh điệp tấu lên trường toà
Đức vua mở điệp xem qua
Trong lòng điệp nói thông-gia châu trần
Ba lo bảy liệu muôn phần
Yến(晏→燕) duyên(緣→筵) thết đãi quân thần vừa thôi
— Hỏi Hoàng: « Đường sá xa xôi
» Nhân sao bên ấy khúc nhôi được tường
Mà cho Hoàng-tử đi sang? »
— Quì rằng: « Sự ấy lượng bang đã lừng
Nghe tin Thiên-tử vội mừng
Vậy nên chẳng quản suối (森) rừng cho sang
Lại chờ ân đức nhà vàng
Ngỡ thương yêu đến mở đường kết duyên

12b „ Cũng là muôn sự tại thiên
„ Khiến xui nơi thấp tám 𠄩 đến nơi cao »
— Phán rằng: « Lưỡng quốc tương giao
„ Xưa nay lòng trẫm ước ao đã liền
„ Song (文2→77) hiềm con trẫm thiếu niên
„ Biết rằng duyên có bén duyên chăng là
„ Vậy thì Hoàng hãy trở ra
„ Xuống tàu thong thả đợi và bồi ngay (𠄩)
„ Trẫm còn đòi hỏi nó nay
„ Trước sau mọi nỗi nước mây vài lời
„ Dù con có thuận duyên trời
„ Bây giờ trẫm sẽ (21→21) gửi lời xuống cho »
Hoàng Trữ vâng lịnh lời vua
Khấu đầu bái tạ Thánh-đô ra về

Vua hỏi ý văn võ
543—

Vua đòi văn vũ tức thì
Đưa long-điệp xuống đan-trì lượng ban:
« Hoàng Trữ sang tiến hỏi Nàng
„ Thử lòng văn-vũ luận bàn làm sao? »
— Văn-quan đặt gối tâu vào
« Sự cơ tiền-định thì nào ai hay
„ Xa xôi người đã sang đây
„ Tạo đoan nghĩa cả muôn đời ắt nên (1c đây)
„ Trước là Công chúa kết duyên
„ Sau là hai nước đôi bên thuận hòa
13a Kẻo còn lo việc can-qua
Muôn năm đều được âu ca thái-bình »
— Vũ-quan tâu trước Thánh-minh
« Tâu vua cây ngọc muộn sinh cành vàng.

« Hiếm hoi sinh có một nàng (氣?)
« Nữ sinh ngoại-tộc sự thường thế-gian
« Hiếm chi văn võ bách-quan
« Họa may còn một cháu đàn phúc thiên
« Được ai tuấn-tú tài hiền
« Sẽ (生→仕) hay nối nghiệp trao quyền vua ru!
« Tiếc mùi hương xạ thơm tho
« Việc chi mà gả cho Ngô cho Lào?
« Hay là nó có hồn-hào
« Nó binh đao, ta cũng đao binh (兵刀) cùng!
« Gọi là nước có anh-hùng
« Để cho Vua phải lụy vòng 卞 nó ru! »
— Văn rằng: « Thuở trước Hung-nô
« Hán-hoàng cũng phải trao cho ngọc (玨→玉) lành
« Huống ta nhỏ mọn tiểu-thành
« Chẳng nghe thì ắt đao binh những là »
— Võ rằng: « Cơm áo quốc gia
« Nào là nghĩa-đảm, nào là trung can
« Chẳng thì thịt nát xương tan
« Con đâu mà gả cho đoàn 团 trắng răng! »
13b Vua hỏi công chúa bày lòng 577- Lòng vua rối việc tơ hồng
Nghe lòng bên nọ, mất lòng bên kia
Triều thôi (退) văn võ ra về
Truyền quan Nội-giám sang thì dưới (𠁑, 帶下) doanh
Chúa nghe tin tức bồi mừng
Ruổi xe loan đến đền rồng thung-thăng
— Vào qùi, Công chúa tâu rằng:
« Nghe lời Đức Bác, tôi vâng lên chầu

» Nguồn cơn chưa biết trước sau
« Dám xin chỉ phán, tôi hầu được hay »
— Phán rằng: « Hoàng tử sang đây
» Đưa long-điệp (片業 → 牒) bản xin rày kết duyên
» Bác đã [illegible] bàn với [illegible] triều-quan »
— Chúa rằng: « Văn võ tính bàn làm sao? »
— Phán rằng: « Văn võ ~~kêu~~ rêu 嗃 [illegible] (Kêu rêu)
» Văn thì rằng gả, vũ nào có nghe
» Cho nên mới gọi con về
» Để cho con quyết một bề cho xong
» Dù con nguyện ([illegible] → 願) chữ tam-tòng
» Thì Bác làm biểu tâu sang + nước người
» Dù con nghĩ nỗi xa-xôi
» Thì Bác được biết, chọn tài kén quân »
— Chúa nghe, tâu hết vân vân:
« Hướng chi nhỏ bé chút thân hoa nàng
» Làm cho trăm họ lầm than
14a » Nhọc lòng tướng sĩ mà tàn phương dân
» Khổ chi đời chữ châu trần
» Để cho thiên hạ nhọc-nhằn lo âu
» Lòng người đã muôn sở-cầu
» Việc trong gia-thủ luận đâu họa tài + 財 (→ xa đường) 賒 [illegible]
» Trước là ngự thủy nhất đường — 堂
» Sau là hai nước trị trường giao-thông »
Vua nghe con nói bằng lòng
Một chiều là một thuận dòng êm tai
Hỏi quan Nội-giám Khâm sai
Đưa long-điệp-bản ngày mai xuống ~~thuyền~~ tàu

— Phán rằng: « Lòng đã sở cầu
» Việc trong giá-thú luận đâu hoá tài (xem 606
» Quí hồ phận đẹp duyên hài »
Hoàng nghe tin tức một hai bằng lòng
Lễ cưới công chúa 617— — Hoàng rằng: « Lòng đã nên công »
Truyền quan chọn lễ tinh 精 ròng 用 uy-nghi 并用
. 鎊 tàu 艚 hổ 琥 phách cấp kì ? 給綨 xem 148
Một loài trầm vẻ vàng thì mười cân
Bạc thì ngàn (thiên) (千) nén trắng (并→精 ?) 壮 ngần
Trân châu báu ngọc kim ngân ba nghìn (千)
Tiền thì muôn 了 Khai-nguyên
Bao nhiêu quí-vật ghi lên các đồ
148 Sáu trăm dê (𦍩) lợn trâu bò
Rượu tăm xôi trắng muôn vò nghìn [illegible] nong 穠
Đủ no lễ vật tinh ròng
Chọn ngày nguyệt-đức động-phòng mới nên
Vua liền ra ngự Kính-Thiên
Dưới thì văn võ binh quyền uy-nghi
Tiến vào đến trước đan-trì
Hoàng tử xuống kiệu (橋→轎) tâu qui Thánh-minh
— « Hôm nay ngày tốt giờ lành
» Chọn ròng lễ-vật kính thành tổ tiên xem 618
» Tôi xin công chúa kết duyên
» Một mai vẹn chữ bách niên tuổi trường »
Phán rằng: « Trẫm giả ơn Hoàng
Thương yêu con trẻ còn đang ấu trùng
Đạo phu thê, nghĩa tương phùng
Đã lòng cả quyết, đừng lòng ăn năn

„ Sự thường khó chịu giàu ân
„ Qui hồ đổi chữ châu trần thì ([illegible]→[illegible]) nên »
Bao nhiêu lễ vật yến diên
Truyền quan bày đặt dưới trên sẵn (逢→[illegible]) sang 床.
Đũa ngà chén ngọc bát vàng
Tế chúng Thiên địa Ngọc hoàng tạo đoan
Ngoài thì văn võ bách quan
Ba ngày yến ẩm ban loan nhà vàng
15a Trong thì Đấng chúa, Đức Hoàng
Cùng nhau đồng tịch đồng sàng giao thông
Được hoa điểm rỡ [illegible] động-phòng
Bây giờ mặc sức dầu lòng trắng hoa (già) [illegible]→花
Hoàng trẻ mừng rỡ mặn mà
Hội nào bằng hội trăng già xe duyên
Chúa rằng: « Lòng những ước nguyền
„ Ước ao cho bỏ chân-chuyên bấy chầy »
— Hoàng rằng: « Vì một nỗi này
„ Nâng khăn sửa túi dẹp ([illegible]) dày mấy lâu » xem 420
— Chúa rằng: « Nhiệm nhặt [illegible] biết đâu
„ Xin đừng ([illegible]) nghĩ (dở) [illegible]→[illegible] lại mà nhau [illegible] thẹn thò »
— Hoàng rằng: « Khuya sớm chường thừa
„ Sớm đâu được ngọc cho phu công trình »
— Chúa rằng: « Sự bởi chân tình
„ Há rằng thân thiếp sắc thanh (色青→声) vẽ [illegible]→[illegible] gì »
Chăn loan gối phượng hoan-hỷ
Khi thì cợt trúc, khi thì ghẹo hoa
Đền rồng gác phượng vào ra
Nào hay lần thần đã ba năm tròn

H.T xin về thăm cha mẹ

699-

Xét mình lỗi đạo tôi con
Lấy ai định tỉnh thần hôn Thánh-hoàng.
— Trở vào bệ ngọc nhà vàng
Tâu vua sau trước tỏ tường hỏi qua :
158 « Rầy tôi nhớ cửa nhớ nhà [illegible]
" Xin về thăm viếng mẹ cha cửu trùng
" Cho cam thửa đạo hiếu trung
" Vợ tôi chầu chực Thánh-cung bấy nay »
— Phán rằng : « Trẫm cũng nhớ thay
" Cảm tình phụ-tử bấy chầy xa xôi
" Vậy thì Hoàng-tử tại hồi
" Kẻo người trông nhớ, đoạn [illegible] rồi sẽ sang
" Gửi lời về lạy Thánh-hoàng
" Muôn năm trường trị ngai vàng long lâu 童→竜樓 »
Hoàng vâng trở gót xuống tầu
Lệnh truyền văn vũ công hầu sửa sang
Tàu bè chinh chiến [illegible] binh lương
Rạng ngày mai lại quê hương nước người.
— Đêm nằm Công chúa mọi lời :
« Đôi ta sự bởi duyên trời tạo đoan
" Cho nên cầm sắt hợp hoan
" Cùng nhau gối phượng chăn loan bấy chầy
" Song anh còn chạnh niềm tây
" Vì [illegible] sang viễn-quốc một nay gặp nàng
" Xa xôi đường dặm nghìn trùng
" Để cho Thái-hậu Thánh hoàng nhớ trông
" Ba mà hương lửa đèn rồng
" Để người vò võ mòn phòng sao đang

16a " Lại ra những tiếng phi thường
" Say bên hoa nguyệt, bỏ đường hiếu trung
" Dặn (nhủ) [illegible] nàng hãy ở khuê (:) 汗,閨 phòng
" Cho anh về chốn đến rồng thành gia
" Lời tin tức, sự đôi ta
" Kíp chầy anh lại sang qua đây cùng »
Chúa nghe mọi nỗi thuỷ chung
Ướt 濕 sa dọt ngọc, lại chùng dây loan
— Chồng rằng: « Bao quản tân toan
" Chàng về chầu chực vua quan, thì về.
" Kẻo mà miệng thế cười chê
" Khinh bên hiếu đạo, trọng bề ái ân
" Có thương đến kẻ ([illegible]) lần lần
" Về thì lại kíp mau chân sang cùng
" Kẻo tôi vò võ môn phòng x 741
" Lẻ loi gối phượng, lạnh lùng chăn loan »

Từ giã nhau

Rạng ngày gà giục canh tàn
713- Nhác trông văn vũ bách quan đã vào
Hoàng Trữ truyền lấy võng đào
Chúa bèn ra ngự lầu cao đưa HOÀNG
Binh cờ voi ngựa đóng đường
Xe xe võng võng hai hàng đưa nhau
— Một thôi xuống đến dưới tàu
Hoàng rằng: « Nàng trở lại lầu mà thôi.
16b " Bây giờ đôi ngả xa xôi
" Nhớ thương thì cũng mua vui bán sầu
" Sự tình có lạ chi đâu
" Hễ nàng trở lại, cho tàu anh ra »

— chúa đường rưới rượi 淺 mặt hoa
" Gửi lời về lạy vua cha Thánh-hoàng
" Muôn năm trường-trị ngai vàng
" Bình yên hai chữ đưa chàng nhàn, 閒 (kỉ?) qui
" Trời thanh bể lặng như ý 意
" Thuận dòng kịp đến đàn trì quê hương
" Đoạn rồi cứ hẹn lại sang
" Đầu ngày buồm thuận vượt sang nước người »
" Cùng nhau than (嘆 → 嘆) thở mọi lời
Cầm tay Hoàng, tay chúa mới rời tay [mau, (三 → 毛)] → nhau!
Hoàng thì thẳng bước 跳 → 跳 xuống tàu
Mở buồm quay lái cắt mau mái chèo
Người nhìn (𥆾 → 𥆾) kẻ lại trông theo
Ngựa Hồ chim Việt nhiều điều nhớ nhau
Xa trông chẳng thấy buồm tàu
Chúa liền mới trở lại lầu một giây (繞)
Phòng khuê môn 門 → 閨 cung cấm đêm ngày (x 711)
Thành sầu bể thảm ai hay chăng là
(Nhẩn) có khi giạo cảnh vườn hoa 園 → 園
Tưởng rằng hoàng cũng vào ra chăng 庄, liền 連 ?
17a Có khi ngồi tựa cây hiên 軒
Nhìn xem phong cảnh nào quên lần Tần
Có khi 麻 块 gió thần 辰
Tưởng rằng năm 𠊚 ở 浦 chắn bến màn xem
Tấm 蓁 chín 朗 ruột loan
Đôi nơi cách trở bắc nam tư lương
H.T về đến nơi Hoàng về chầu đức thánh vương
Việt nam tàu đã trở sang nước ~~người~~ nhà

Trẻ tạ Chúa lạy vua cha
Triều thần văn-vũ gần xa đến mừng
— Vua cha phán (剋→判) hỏi ân cần
« Con đã gặp chốn Chân trần đâu chưa »
— Hoàng-tử đặt (皇→達) gối tâu thưa 奏:
Rằng: « Cơ tạo hoá đã vừa nhân duyên
" Có con vua ở Nam biên
" Có bề thanh sắc bằng tiên so nào [illegible]
" Mảng tin tôi mới tìm vào
" Ra uy Thiên quốc 之 điều hỏi han
" Quốc (国→国) vương sợ hãi thiên-nhan
" Đã cho tôi kết tạo-đoan giao (交→交) hoà
" Rày tôi nhờ cửa nhờ nhà
" Đường trường muôn (固→[illegible]) dặm về hoà viếng thăm
" Đạo trời (文→参) phụ tử [tình thâm] 士夫 ?
" Xét mình tôi đã lỗi lầm lắm thay »
178 — Phán rằng: « Trẫm 註 về mày
" Công phu ngày tối bấy chầy đã cam
" Rày đã yên phận cầu Lam
" Kẻo con tưởng Bắc trông nam mơ màng »
Hoàng-tử bước để vội vàng
Ra vào chầu chực thanh hoàng hôm mai
Một niềm 其 tín chẳng sai
Ba lo bảy liệu (料→料) khôn nài xuất toan 𢮿→算
Truy rằng gối 夫 chăn loan
[H.T được lệnh về sang đón vợ] Cái lòng 大 những băn-nàn nhớ thương
777 Biết tình Hoàng tử lo phiền 怙→怍
Trẻ (朗→郎) thì đợi lại ở bên long-sàng

— Bấy giờ Vua mới bảo Hoàng:
« Con về ắt cũng (其→共) để Nàng nhớ nhung
" Con sang rước nó về cùng »
Hoàng (主→皇) [illegible] rằng: « Người già ơn lòng quốc vương
Vội (𠊛→倍) mừng bái tạ Thánh hoàng
Hoàng 十 một (文→爻) lệnh vội vàng trở ra
Sắm sanh lương thực của nhà
子 度 衣 斫 士→士(?) rao tức 朗→即 thì
Mênh 冥 mang (人→迮) 之 nước tứ bề
ngày thì (xem) 文 ác, đêm (居→店) thì trông sao
Riêng lòng 不 每 khát khao
六 高 波 人 cầu 求 nao 弟 kịp chầy
Ai ngờ linh-điểu thiêng 靈 thay
Quống khôn nó đã biết ngày Hoàng sang.
Đến đem tin tức cho Nàng
Ríu ra ríu rít kêu ngang cửa 朋 lầu
Chúa càng nhiều mối thảm sầu
Vẳng nghe tiếng khách cởi sầu lâng lâng
Niềm đau khắp khởi vội mừng
Sai đứa (打) xuống bến trông chừng dưới sông
Càng trông tin tức càng không
Khách càng ríu rít kêu dong trước nhà
Bồ kim cầm lấy quạt ngà
trông chừng cái khách quẳng 挸 扰 ra theo với
Nhân duyên tưởng bởi lòng trời
Quẳng 恍 ra phải nó thác ngoài đình-vi
Biến ra hình tượng nam-nhi
Áo quần (群) chỉnh giáo 正教 (?) như y sẵn sàng

18a Cùng đưa nếm chết chim khách nó hoá ra con trai 793-

Chúa liền thấy sự lạ dường
Sợ kinh, truyền gọi các mường đúng [illegible] ra
Vừa khi vắng vẻ người ta.
Liền đem chôn trước vườn hoa bên lầu
Một dây Hoàng tử lại tâu
Chó ngao 滑 座 sủa(?) 㘈→𠯪! hầu xôn xao
Chúa truyền ra 罡 撲 lầu cao
Chiếu hoa giải xuống võng đào mắc ra
18b Sẵn sàng chiếu ngọc giường ngà
Hoàng liền xuống kiệu vào nhà nghỉ ngơi
Bình li (缘→離) biệt, nỗi xa xôi
Vợ chồng chưa kịp một lời thở than
Ai ngờ công chúa mắc oan

H.Trử thấy xác con trai ghen vợ với trở về bức

821- Hoàng-trử sang có một đàn chó ngao
Thả ra 果 ra 𪚚 chôn vườn đào
Chó hay hơi nó tìm vào gốc cây
Hoàng trử thấy sự lạ thay
Rằng : « Sao chó mách (覔→覔) chi nay vườn đào.
" Truyền đánh (打) mai quốc đem vào
• Theo hỏi có mách (覔) bay đào thử chơi »
Tùy-nhi vâng dạy mọi lời
Ra đào liền thấy một người đàn ông
Phương phi tướng 𩈘 mạo hình dung
Ai ai mất vía hãi-hùng sợ-kinh
Quẳng mai ném quốc tung hoành
Vào lầu sau trước rành 打 rành tâu 奏→奏 qua:
Hoàng trử nghe biết thay lạ (𤴬)
Ra nhìn xem thấy sự đã quả nhiên

– Nghĩ rằng: « Lòng vợ chẳng hiền
" Mấy lời bể (泼→波) hẹn non nguyền (誓→願) kịp vong
" Xẩy (放→於) xa xôi đã mấy đông
" Cho nên giữ chẳng được lòng keo 丕 sơn 山 »
19a Oán (怨→怨) ầm ầm, giận nhơn nhỏn 然
Hễ người cao lượng cả hơn (悝→慣) vậy vay 丕为
Giục nào đồng-tử chân tay
Mở màn (擱→翔) dọn kiệu ra ngay xuống tàu
– Chúa rằng: « Nhiều nỗi thảm sầu 燒
Lòng 悄 丕 決 hạt châu rưới rưới
. Hoàng liền thẳng bước đến nơi
Kéo buồm quay lại 䑳 để vời vượt ngay
Chúa càng nhiều 髮 nỗi chua cay
Bước vào bệ ngọc tâu bày ~~thánh~~ Quốc-gia:
Công chúa xin cha cho theo chồng
849 – « Trông ơn 馬→恩(恩) đại đức sinh ra
" Công là bể rộng, nghĩa là trời cao
" Lại may đến nỗi tơ đào
" Xe duyên gặp kẻ anh hào phải đôi
" Phận đà (đã) yên phận 踐 蛛
" Chồng tôi từ tiết tại hồi đến nay
" Lòng tôi những 夕 貞 白
" Thâu đêm mong mỏi thâu ngày tư lường
" Âu là tôi phải theo Hoàng
" Đạo 道 tòng phu ấy cho cam sợ-cầu
" Kịp chầy rồi lại về chầu »
Thấy con nói hết hạt châu đôi hàng
Song le khôn nhẽ cầm cường, 倔
Phải rằng: « Mặc ý theo Hoàng thì theo

19b » Nghe rằng bể rộng trời cao
Sơn xuyên cách trở hiểm nghèo xa xôi
Phòng khi mưa gió nắng nôi »
Chúa rằng: « Muôn sự cậy trời đừng lo »
Truyền quan mới giám mở 開 kho
Vàng cho trăm nén bạc cho trăm nghìn
Ban 须→頒 ba mươi vạn quan tiền
Thành-hoàng lấy 秘→祕 bút ngự biên cho nàng
Vũ (云→武) quan tướng hiền hai viên
Tàu khu mười chiếc, binh quyền năm trăm
— Phán rằng: « Đường sá xa xăm
» Chư quân sắm sửa một trăm lương tùy »
Chư quân sắm sửa như ý (衣)
Tàu bè cờ đội binh uy sẵn sàng
Chọn (桜→撰) mười mụ chị 貝 nàng
Sắp hàng vào vái 拜 (→lạy) Thành hoàng tiễn ngai
Trở vào sắm sửa hán hài 鞋→鞋
Xuống tàu mới vượt ra ngoài bể khơi
Mênh mông mặt nước chân trời
Tàu bè phổng độ <u>đè vời</u> vượt 踐→越 sang
Công chúa bị chìm tàu, lạc vô rừng 885–
Nhân duyên sao khéo quấy nàng
Hắc-vân một <u>áng</u> (ng) giăng ngang giữa trời
Ầm ầm nổi trận phong lôi
20a Sấm vang (荣→榮) gió giật sóng dồi 沫 mưa chan
Chư quân kinh sợ kêu van
Trời cao bể rộng khôn toan nhẽ nào
Tàu bè tan-tác lao xao
Ai ai cũng xuống bể đào giang khê.

Chúa liền gặp [illegible] vân gian ngùy
Phúc trời trời lại phù trì chẳng sao
Chúa liền may được mái chèo
Gió đưa nàng đã trôi vào đầu non
Chim kêu vượn hót véo von
Bình quyền hầu hạ chẳng còn một ai
Vốn còn một cái áo dài
Đôi đời hầu hạ hoá tài sạch không
Trèo lên đến gốc cây thông
Bước cao bước thấp hãi hùng lo toan
Một mình góc bể bên quan [illegible] (→ ngàn?)
Trủ thân thổi khóc thì than giữa ngàn
— Rằng: « Cha bệ ngọc ngai vàng
" Nhân sao con phải cơ hàn về đâu
" Chồng thì [illegible] các long lâu
" Có hay rằng thiếp thảm sầu mấy không ? »
Chữ rằng thiên đạo chí công
Tờ hồng khéo để má hồng chịu [illegible] oan
Tạo-đoan sao khéo đa (đa) đoan
Những sa dọt ngọc nhuốm chan má đào
Chẳn loan gởi phượng nơi nào
Thân sao phải chịu non cao bẩy [illegible] trời
Đường khuya vắng vẻ có ai
Một mình tìm đến bên ngoài cội cây
Thân đà chịu những chua cay
Lại thương hầu hạ chân tay bình quyền
Vì mình phải cử vua truyền
Cho nên phải thác oan khiên hải hà

Triều phụ cứu và khuyên đi kinh
909

206

Thương quân quốc nhớ cửa nhà
Sợ chồng nghĩ nỗi xót xạ [tạ?] trăm đường

Gặp tiều-phu của vợ Khuyết đi Trại an

Rạng ngày minh bạch tỏ tường
923– Đưa tiều phu ở trong làng mới lên
Thấy người thanh lịch qui quyền
Đứa sau đứa trước mở liền hỏi han
– « Ở đâu mà phải cơ hàn? »
Chẳng rằng: « tôi khách ở bên Nam thành
" Mới sang buôn bán Bắc kinh
" Phận chẳng gặp nhịp phải trận 陣 phong ba
" Mênh mông trong chốn hải hà
" Lòng trời còn tựa [→ tộ 序 → 祚) phúc nhà lại may
" Cho (棠, nom → 米) nên trời dạt 達 đến đây
" Bơ vơ thân gái đắng cay trăm đường »
Tiều phu nghe nói tỏ tường
Đều sa dọt ngọc đôi hàng nhuốm sa
21a Nước bầu cơm túi của nhà
Đưa lau (筐 → 筆) mâm (㨢 → 樸) lá dở ra khuyên mời 圻 → 𨔈
[15] – Nàng rằng: « Muôn đội ơn người
Có lòng thương kẻ nhỏ với vậy vay. »
– Ăn rồi, lại hỏi rằng vay:
« Đường sang Nam Việt nẻo nầy thông chăng? »
– Tiều phu mới lại bảo rằng:
« Đường đi cách trở suối rừng giang khê
Hiểm nghèo khôn nhẽ đi về
Phải sang ~~đến~~ Tề cho đến đan-trì Ngô-vương.

" Tàu 曹 phụ kẻ (𠂇→𠃌) xót (抻→抽) người thương
" Nói năng cũng nó mã nường (娘→娘) đi về
" Kẻ ngay gặp vận gian-ngùy
« Đến đâu ai chẳng nể vì mà lo »

Coi chúa tới Tràng-an ăn xin

Nàng nghe nói hết duyên do 娘 (→ Chúa?)

951-

Vạ từ khôi lại hỏi dò đường sang
Đêm thì nàng rửa 𤀗 gan vàng
Ngày thì theo khách đi đàng vào ra
Ăn mày nhờ mượn 板𣔶 người ta
Quản bao xấu hổ miễn qua cơ hàn
Dần dà sang đến Tràng-an
Phố phường cũng lắm 仃 quan cũng nhiều
Thấy ai tuấn-tú cũng chào
Đến mà nói thật mọi điều ngửa tay

21b

Kiếm ăn lần lữa qua ngày
Đói no bao quản đắng cay một mình
Đêm ngày nương quán ngủ đình
Có người quí khách ra tình nguyệt hoa
Tìm vào có ý ngâm-nga 吟俄
Nàng càng cẩn-thận nết na giữ-giàng
Mình tuy gặp phận lỡ-làng
Lòng khăng khăng vẫn đạo thường chẳng vong
Tình cờ gặp mụ trong cung
Chúa Huy hôm sớm 㫘→歆 沒→歇 ở cùng chầu tay
Vâng ra đi chợ ban (伴) ngày
Thấy (碎→体) nàng mà chạnh niềm tây muôn phần
Đến liền hỏi han (吸→唉) ân cần
Về nhà nói chúa vẫn-vân mọi lời 丕→嗟

— « Phố phường nay có một người
" Thiếu niên phỏng độ đôi mươi tuổi đầu
" Hình dung nhan sắc càng màu
" Tôi xem chẳng khác nàng Châu ả Hằng
" Một là gia-thất bất bằng
" Hai là lỡ bước xích-thằng chưa cần
" Cho nên nàng phải gian truân
" Tôi từ xem thấy muôn phần cảm thương
" Xui người cứu kẻ lỡ làng
" Cứu người đói khát phúc càng thêm tăng
22a " Tôi xin dùng vậy nên chăng? »
Chúa 主→主 ~~rằng~~ bên bảo mụ: « Sư hằng cũng hay
" Thì ra bảo nó vào đây ([illegible]→低) (nay) »
Mụ ra mụ mới cầm tay đi vào.

[Được bà chúa nuôi giữ con]

Lạ-lùng khôn biết làm sao
989- Xăm xăm theo mụ cũng vào tới nơi
Chúa liền xem thấy trạng người
Hỏi rằng: « Sao phải nhỡ 女 với long đong?
" Hay là trốn chủ lộn chồng 動→鉄
" Thì nói cho thật sự lòng tao hay. »
Cho nên, nàng mới thưa bày:
« Quê tôi ở quận Hải-tây xa vời.
Cửa nhà thì cũng tư 資 trời
Mẹ cha định gả cho nơi chẳng vừa
Cho nên duyên phận chẳng ưa
Số mình đã ~~tỏ~~ xui [?] ông Tơ lại nhầm
Tre ([illegible]→[illegible]) son, đũa chẳng phải mâm (潭 đàm? 漫)
Như đàn cầm gảy tai trâu + biết gì *

* mất vần → [tai trâu mà gảy đàn cầm biết chi]?

" Dột lòng tôi phải ra đi
" Gặp đâu là chốn thương vì sẽ hay »
— Chúa rằng: « Ở với tao đây
" Ấy là cũng đủ, thân mày lệ chi »
" Khờ 徐 ngờ 㝵 làm đạo nữ-nhi
" Cho ngay lành, chớ gian phi mới tuyển. »
226 — Nàng rằng: « Muôn đội lòng trên
" Ở lâu mới biết bạc đen nhân nghì »
Thấy lời ăn nói nhu-mì
Quản là có lượt 到 tức thì liền trao
Nàng từ nương chốn lầu cao
Sớm khuya hầu hạ, ra vào hôm mai
Một niềm chỉ-tứ chẳng sai
Thức khuya dậy sớm trong ngoài vào ra
Xem chiều khôn khéo (審→害) thật thà
Mới cho làm vú 乳 để mà nuôi con
Khi thì tắm táp 洒 ấp hôn
Khi thì nhủ bảo đường khôn dặn dò
Mài rằng áo ấm cơm no
Chẳng ngại sương tuyết ([illegible]→[illegible]), chẳng lo cơ hàn
Niềm riêng chất để muôn vàn
Nói cười ngoài miệng, tân toan trong lòng
Buồn thì Bà Quản ban cùng
Gửi gìn tắm táp 用 逢 tương liên 相连
Một ngày bà chúa mới truyền
Đem bà Quản tắm hồ sen mái ngoài
Áo quần, chuỗi 𤥭 hạt, hoa tai
Cởi ra mà để gốc mai trên bờ.

Đưa bà Quản đi tắm, mất chuỗi hạt tai
1027–

Lạ chi Khổng Khảnh: 吼 喰→鄉 con thơ
Đòi theo xuống tắm nhởn nhơ đòi ngày
Hồ sen thanh vắng cỏ cây
23a Nước trong leo lẻo, đến 旦 đáy 西, mấy 柰 người 导
Dầu lòng tắm táp chơi bời
Nào hay lại phải có trời oan khiên
Phải khi đàn ngỗng đi lên
Hạt trai để đấy nó liền nuốt (嘈→喃) đi
Còn 洋→群 đang tắm táp biết chi
Giờ lâu ở 救→拎 dưới liền - trèo mới lên
Người ta vắng - vẻ bốn bên
Ngỗng thì nó đã tếch miền đi xa
Đeo hai mặc áo cho bà
Hạt trai thì mất mặt đà sợ thay
Hải hùng lách 王→压 cỏ 栭 cây
Ngược xuôi tìm tỏi tối ngày trong ao
Một mình thơ-lẩn 踈吝 ra vào
Than rằng: « Oan ấy biết bao là trùng »
Đến hôm sau, Quận lên cung
Chúa đà sốt 牢→窂 ruột nóng lòng lắm thay
Chúa ngồi trò chuyện khoan thai
Hỏi con: « Nào chuỗi hạt trai của mày? »
Tâu sang khi ấy trình bày:
« Vì tôi xuống tắm tất, 㛪 ngày ban*, 庭→般 trưa 旺
» Cởi ra mà để trên bờ
» Lên thì đã mất bao giờ chẳng hay »
23b Chúa rằng: « Mới lạ lùng thay!
» Trong hồ sen ấy xưa nay ai vào.

Tự nhiên mà mất làm sao?
Con này bội-bạc của tao thế này.
Chẳng ơn cơm nặng áo dày
Ra chiều đơn bạc nước mây bất nghì »

Huy, chưa đánh càng lúa và bắt đợi đến

Vội vàng giục giã tùy nhi
Rơi song đem lại tức thì đánh trươi
1062- Vậy thì đánh đủ năm mươi
Cắn răng mà chịu kêu trời rằng oan.
Chẳng hề lăn khóc kêu van
Thấy đau, chúa mới truyền khoan mắng* 吟 [嗙] vào:
« Cũng là hơi hướng con bao
Há rằng của ấy đáng bao nhiêu là
Dại lòng trót lấy của bà
Hãy còn dấu-diếm hay là bán đâu? »
— Nàng rằng: « Ở mấy nhiêu lâu
Áo chầu hằng mặc, cơm chầu hằng ăn
No lòng và lại ấm thân
Mười phần công ấy một phần chưa đền
Dám đâu bội bạc cho nên
Mà người ngờ vực oan khiên thay là
Xin chầu rộng lượng xét ra
Thẩm nguồn cơn ấy kẻo mà thân oan »
24a Mắng rằng: « Vốn nó đa đoan
Xưa nay cũng vì thế gian đã đầy
Mi đã gian giảo 詰 bày 朩 chày 諟 闭, → 姣
Phúc 福 nô, kẻ giả 者* đánh ắt rày cũng ra
Bao thương thờ yếu đàn 弹, 弹 bà
Đã hay gian dối 耒, tớ già tội đến* (𠂇 này)

" Ban đêm bắt đội đĩa đèn
" Để răn lòng chúng kẻo nên (sanh) (生→年) gian tà »
Phòng khi khách đến chơi nhà 家
Chúa truyền cây thịt kia ra đội đèn
Một khi là một lần truyền
Đổ dầu đốt lửa đội lên trên đầu
Một tay trước, một tay sau
Đội rồi 来 một bữa nửa chầu mới thôi
Cùng khi cơm nước cho rồi
Bẩy 尒→闭 giờ mới được ra 累 ngồi ăn sau
Ăn rồi lại đội đèn chầu
Chúa nằm mới được ra hầu năm canh
Nàng từ mắc 大 phải oan-tình
Đắng cay 苦→荑 chua xót một mình xiết bao
Thân rằng: « Duyên phận lao đao 笑→嘆
" Gặp nơi 咗 ngụ nương vào cho qua
" Ai ngờ mắc 大 phải oan gia
" Nào chồng có biết, nào cha có tường »
Nguồn cơn nghĩ đến trăm đường
Lại sa dọt ngọc hai hàng chan chan:
« Vì dù tôi phải gian ngoan
Mà cam tội ấy, dám van-vỉ gì! »
Hoàng tử tới thăm nhà chị
1109–
Nàng đang khấn nguyện rù-rì
Trời cao ắt cũng 喑 畀 cho người
Người trời lại có phúc trời
Xui lòng Hoàng-tử đến chơi một ngày
Nghe tin Hoàng-tử mừng thay
Truyền người dọn dẹp lầu tây cung đường

Tranh treo màn cuốn nghiêm trang
Giường ngà chiếu ngọc [illegible] vàng tường, 墿 (墻) vôi 反→反
Tuỳ nhi dọn dẹp vừa rồi
Kiệu Hoàng đã ghé [illegible] vào nơi 沛 lầu
Hoàng vào, chúa mới ra hầu
Chị em mừng 掤→㥊 rỡ chào nhau khoan hòa
Hoàng rằng: « Thương chị đàn bà
« Cho nên nằng [illegible] đến chơi nhà chị thay »
— « Chị từ xuất giá đến nay
Tưởng rằng Hoàng đã đến đây mấy lần »
— Hoàng rằng: « Bẩm lệnh 波 quân 君
« Ra đi tìm chỗ Châu Trần mấy đông
« Kể đã núi của non công
« Thì người lại chẳng được lòng keo sơn
25a « Nghĩ mà tưởng đến nguồn cơn
« Đã cầm [illegible] cái kiếp, lại hờn cái duyên »
Chị em trò chuyện sự hiền
Nhà vâng bưng yến đoạn liền bưng ra
Chén vàng, bát 体→体 bịt đũa 桯→杜 ngà
« Liền bày tiệc ngọc xướng ca chơi bời
Bàn loan yến ẩm vui thay
Lúc trông bóng thấy xế tây bên lầu
— Hoàng bèn gọi giã quân hầu
« Bay ra dọn khách cho mau, tao về »
— Chúa rằng: « Hoàng vội làm chi
« Ở đây cùng chị mai về phải nao 寃→寃
« Bấy lâu thương nhớ khát khao
« Hoàng mà chẳng ở *(?) 强茹 thì sao bằng lòng

" Âu là nghỉ lại mới xong »
Truyền người đã dọn nhà trong phòng lầu
.1145 Đến hôm lại soạn 共→拱 cơm chầu
Mĩ-vị quí vật quân hầu đưa ra
Tùy nhi dạ 𠲖 dọn! 摸 lầu hoa 拱
Chúa truyền: « bầy thịt kia ra đội đèn
Lạ chi hiền có ý hiền
Nhân 因 duyên đã quải 乖 thiên duyên lại vì (vây)
Bước ra chẳng dám trông ngay (耴→宜正)
Một tay che mặt một tay nâng đèn 灯→烟
25b Hoàng xem thấy sự quả nhiên
Bát cơm đặt xuống nâng lên lại ngồi
Chạnh lòng thương cảm bồi hồi
Rỉ tai hỏi chị khúc nhôi rù-rì 𠰘→嘍
Rằng: « Người kia có tội chi? »
Chị rằng: « Hoàng hỏi làm chi phi loài
" « Người ~~?~~ đâu ở quận Hà-tây
" Thấy đi hàng phố dông-dài đến đây
" Thương cho quần áo đẹp đầy
" Ở cùng cháu Quận bấy chầy đã quen 渭→滑
" Một ngày ra tắm hồ sen
" Hạt 㫰→葛 trai cháu Quận nó liền giấu 𠁑 đi »
Hoàng rằng: « Nó đã gian phi
" Thiếu chi tội trọng, làm chi tội nầy
" Chị làm sự lạ lùng thay
" Đâu người có đội đèn này khi nào »
Chúa rằng: « Nhiều đứa 𠍤 xôn xao
Chẳng làm tội ấy thì sao chúng chừa? »

Thấy kẻ đội đèn nhớ vợ mình và sinh nghi chúa cũng nhận
1149 — ra chợ

Chị em bàu bạc sau xưa
Chúa nghe nước mắt như mưa dòng dòng
Nhân xem cho tỏ vân mòng
Buổi phân xem đã tỏ tường chẳng sai
Hoàng-Trữ ngẫm-nghĩ thôi dài
« Hình dong nhan sắc chẳng sai chút nào
26a " Tuy rằng dầu mỡ nhuộm vào [illegible] (má?.)
" Càng xem càng tỏ giá cao tinh thần
" Tướng chiều cách điệu thanh tân
(Huy) " Giống con người cũ Châu Trần ta xưa.
" Chạnh niềm một nghĩ mười ngờ
" Nhẽ đâu có nhẽ nên cơ hội nầy
" Đến loan gác phượng sum vầy
" Cớ sao mà bỗng sang đây làm gì ? »
Thấy Hoàng, chúa lại sầu bi
Mừng mừng tủi tủi đôi khi bồi hồi.
HT gặp mìu để đợi có dịp đến tối hầu mình — 1187
Hoàng Trữ cơm nước vừa rồi
Buông màn vào nghỉ một thôi trong lầu
Bên màn truyền dạy tiểu hầu
« Mày ra động chúa trước sau sự tình
" Rằng tao trằn trọc nghĩ mình
" Nhớ nhà chẳng ngủ đêm thanh buồn rầu
" Nữ-đồng kia mấy [illegible] mụ hầu
" Bàn hai ba mụ vào hầu (chầu?) Hoàng tôi »
Đồng vâng ra mời chiềng lời
Chúa Huy mới gọi các người tùy nhi
« Sự này họa chẳng mấy khi
" Người đà dùng đến bây thì phải ra

Việc chầu cẩn thận nết na
Chẳng được <u>dước láo</u> huyên-hoa chơi-bời
26b Ấy vì Thiên-tử chẳng chơi »
Các nàng vâng cứ ra ngoài như ý (?)
Điểm trang áo lượt quần là
Son 沓→畨 tô chải chuốt, hương hoa ngạt lừng (× 1229)
Đến nơi ngoài cửa thưa rằng
« Nữ đồng ai nấy đã vâng lên chầu »
– Phán rằng : « Vào trước mau đào
Nhìn xem nhan sắc gót đầu phong quang »
Lòng xuân chẳng đẹp ý Hoàng
Truyền con ấy xuống cho nàng khác lên.
Ba mươi sáu ả thuyền quyên
Cứ ý tưng thủ mà lên phô Hoàng
Một người là một 女→文 sắc xinh 青
Lòng Hoàng cũng chẳng có tình nguyệt hoa
Cho đòi vào động chúa bà
« Còn ai đồng-nữ trong nhà nữa <u>không</u>* chăng 空→庄 »
– Chúa rằng : « Còn đứa phụ đang
Hoàng mà có dùng nó vâng lên hầu »
– Hoàng rằng : « Chị ấy cũng mầu
Mùi hương đã trải, mùi dầu thử chơi ! »
Chúa Huy nghe nói mỉm cười
Rằng : « Sao Hoàng 呈→皇 bỗng ra người say sưa.
Cười thôi ai nấy cũng thưa 咮→踈
Nói cười biết 白 mạo vừa thích ai.
27a · Chúa truyền nàng lại vâng lời
« Hoàng đã dùng đến thì người lên hầu »

Nàng bèn vâng dạy giờ lâu 除妻
Ra ngoài tắm rửa* 洒 gội đầu hẳn hoi
Vào nhà hường (son) 香 đánh giường soi (X 1204)
Có quần trang điểm thơm [口有] → 噴 mùi hương hoa
Bảnh bao gót ngọc bước ra
Hoàng trừ trông thấy ngỡ là tiên nhân
Bấy lâu bể ái nguồn ân
Nghìn năm chếch lệch thì căn lại bằng 隻泟
Đến 旦 nơi ngoài cửa động rằng:
« Tôi là đồng tử, tôi vâng lên chầu »

Ho T. muốn thân giao nhưng cô đợi đến từ chối
1237 –

Hoàng xem chị ấy cũng mầu
Mấy người đệ tử ngồi hầu đuổi ra
Dạy rằng: « ngồi xuống trông hoa »
Mắt lại nhìn mắt, tay đà cầm tay.
Bảo rằng: « thương nhé thân mày [illegible]
« Hình dung nhan sắc cũng tày thế gian
« Nhân duyên sao phải cơ hàn
« Mìn từ xem thấy muôn vàn cảm thương »
Nàng từ ngồi xuống bên giường
Tìm đường gian-trá. dộng Hoàng rằng bay:
– « Quê tôi ở quận Hà-tây
« Nhân duyên định giá những ngày còn thơ
276 « Bởi vì Bà Nguyệt ông Tơ
« Bông đâu nên nghĩa chẳng ưa xương tùng
« Bây giờ lương những long-đong
« Giận mình tôi mới quyết lòng ra đi
« Đến đây ơn chúa thương vì
« Khi thì hầu hạ, khi thì vào ra

Chẳng may gặp vận oan-gia
Người liền bắt tội những là đắng cay »
— Hoàng rằng : « Thương nhé thân mày
Bội mày tao giải cho mày dễ không »
— Nói thôi, tay bỏ vào lòng
Báo rằng : « Hương lửa rửa nồng vì hơi. »
— Chúa liền kinh sợ rụng rời
« Xin khoan! Tôi nói hết lời với Ông
Hè qua rồi lại sang đông
Ai ai là chẳng có lòng tưởng xuân
Song le đời chữ Châu Trần
Đôi nơi trở cách, muôn phần cảm-thương
Chúa truyền lên động đức Hoàng
Thì tôi vâng cứ việc thường chẳng sai
Những điều cột trúc kèo mai
Hiếm ([illegible] → [illegible]) chỉ quốc-sắc thiên tài thiên-quyên
Duyên tôi vốn đã ước nguyền
Nghe [Ông : ◆] thì sợ bạc đen cùng chồng »
28a Hoàng nghe nói hết sự lòng
Nghĩ lời thưa thốt càng nồng lửa hương
— « Người sao tiết nghĩa lòng vàng ?
Đã mong sắc dục, lại thương nhân nghì »
Nhìn xem cách điệu phương phi
1277 — (Có điều nói sự thực của mình) Người thì quả thật, lòng thì [[illegible] côn*] ngại thay
— Bảo rằng : « Mày nói cho ngay
Duyên do sau trước nhà mày làm sao ?
Đừng quanh co giấu chút nào
Mấy khi kì-ngộ tương giao thế này

— Bây giờ nàng mới thưa bày:
" Thấy Ông đạo đức lòng ngay khoan hòa
Vậy nên dám tỏ sự nhà
Cha thì chính-trị quốc-gia Nam-thành
Hiếm (欠) hoi sinh được một mình
Cây duyên tôi đã ra danh ở lầu
Chẳng hay cơn cớ về đâu
Con vua Thượng-vị vượt tàu đi sang
Khen ai thông tỏ ngỏ-ngàng ([illegible])
Nhọc lòng chẳng ngại, nắng sương chẳng nề
Cùng nhau đã kết vàng thề
Được ba năm mới trở về quê-hương
Một năm mới lại đi sang
Cái chim linh-điểu quái tướng hiện ra.
28b Đến kêu ríu rít trước nhà
Nhớ Chồng nghe tiếng khách mà buồn thay
Càng trông tin tức càng (không) sai 空→差.
Khách càng ríu rít kêu rầy [illegible] bên tai
Tôi đang ngồi tựa hiên mai
Giận quăng cái quạt ném ngoài cửa hiên
Biến thành hình tướng nam nhân
Tôi tê xem thấy mười phần hãi hùng
Liền chôn ngay ở vườn hồng
Vừa rồi thì thấy tin chồng đến nơi
Cùng nhau chưa kịp ngỏ lời
Chớ ngao một lũ đánh hơi lên tìm
Hoàng (chồng?) truyền thử đào lên xem 皇→重
Thấy người mà nói rằng chim tin nào.

Nghĩ rằng thiệp đã tương giao
Ầm ầm chẳng nói làm sao một lời
Tưởng khi vạch (畫→劃), đất chỉ trời
Sao quân tức tốc một thôi xuống tàu 佳→崔
Xót lòng tôi phải vào tàu
Sai quân phải vượt theo mau (乇蹺) cùng chồng
Tàu ra đến giữa bể Đông
Mắc* (北→北) cơn phong vũ sạch không nhà tè [illegible]
29b Con tôi trôi dạt lên bờ
Bên trời giữa bể bơ vơ một mình
29a Trèo lên đứng giữa rừng xanh
Rạng ngày tôi mới bộ hành sang đây
Nhân tình thế sự khốn thay
Kẻ từ người cấp tháng ngày cũng qua
Mụ thương về dòng chúa Bà
Người thương người bắt về nhà dưỡng nuôi
Giữ gìn bà Quận cho người
Ăn mày hạt rụng hạt rơi ơn nhờ
Một ngày xuống tắm ban trưa
Cho quân chuỗi [illegible] hạt để bờ hồ sen
Một giây 线→綫 tắm mát mới lên
Hạt trai để đấy bỗng liền mất ngay
Tới về bà Quận tâu bày
Người đà tra hỏi nước mây mọi lời
Tôi thì khôn chối [illegible] mà thôi
Chẳng nghe người quyết cho tôi lòng tà
Trước là đòn đánh khảo tra
Sau thì lại bắt đem ra đợi đền

» Trước sau sự ấy nguồn cơn
» Ông xem thật đã truân-chuyên (迍邅) thay là! [illegible]
» Thấy Ông đạo-đức khoan hoà
» Vậy nên dám tỏ sự nhà giàu [illegible] chi
» Từ khi vâng dạy ra đi
» Miệng thì vâng dạ lòng thì lo âu
398 » Bây giờ Hoàng (+ ông?) bắt lên chầu
» Cũng như đại hạn đã lâu mưa dào
» Mình tuy nương chốn 續 đào
» Cũng như của tiện giá cao, khổ gì 苦
» Song le một chút hoan hủy
» Vâng ra, lỗi đạo chồng thì làm sao?
» Phòng khi kì ngộ tương giao
» Lòng nào đẹp ý, mặt nào có đang »
Hoàng nghe thấy nói tỏ tường
Thẹn mình đơn bạc, thương nàng gian nan
Vì chồng vượt bể trèo non
Cho nên phải những cơ hàn bấy lâu
Trướng khi gắn bó cùng nhau
Lại sa dọt ngọc nhuốm thâu khăn hồng
Hầu mong nhận lấy làm chồng
Song le quyết dạ bền lòng ý cao.
– Hỏi rằng: « Khi xuống tắm ao
» Có ai là kẻ ra vào đây chăng »
– Bây giờ nàng mới thưa rằng:
« Hồ sen nghiêm kín 謹 vì bằng Bồng-lai
» Ra vào chẳng có một ai
» Mà tôi ngờ vực <u>đánh nái</u> 打奈 người ta.

H.T. tra biết rằng ngỗng đã nuốt hạt trai
1353 —

" Họa rằng đàn ngỗng đi qua
" Một là ngổng nuốt (啨 → [illegible]) hai là mất đầu »
30a — Hoàng nghe mới dạy quân hầu:
« Mầy ra dòng chúa trước sau sự tình *
" Rằng Hoàng sốt ruột nóng lòng
" Muốn ăn thịt ngổng nấu . nộng [illegible] bây giờ
" Khi cho giã 渚 tỉnh say sưa »
Đồng vâng vào mới gửi thưa chúa Bà
— Chúa HUY rằng: « Ngổng với gà!
" Chan chan ngoài ấy, lọ là 吟 chi »
Đồng vào, Hoàng lại sấn 趂 đi
« Bắt con ngổng đực tức thì cho tao
" Đầu đàn, bay bắt nó vào
" Truyền nào nhà bếp nội-đạo đốt đèn
" Đem vào mà bổ 補 tao xem
" Đoạn rồi bay sẽ chả [illegible] nem mặc [illegible] lòng »
Hầu vâng bảo nước làm lồng 竜
Bổ ra mọi 盘 hết ruột trong tức thì →海
Lại tìm xuống dưới cái mề
Thấy còn chuỗi hạt nằm kề một bên.
Hoàng xem thấy sự nhãn tiền
Ngón tay gỡ lấy quả nhiên rõ ràng
Hai tay ôm lấy mình nàng
« Anh đã lỗi đạo cương thường bấy lâu
Cho nên nắng dãi mưa dầu
Vì anh nên nỗi âu sầu đắng cay
30b Một thân chịu mấy oan này
Trời cao bể rộng có hay chăng là? »

W.T định bắt tội chị
1395–

Sai người đòi chúa Huy ra:
« Chị sao đơn bạc sai ngoa muôn phần
U mê chẳng biết nhân luân
" Chẳng thương đến kẻ gia-thần làm tôi
" Làm người chẳng biết thương người
" Hạt trai của đáng mấy mươi quan tiền
" Vợ tôi trung hiếu thảo hiền
" ~~Nhà~~ tôi cho phải ~~truyện~~ chuyện (乇言) bấy chầy
" Cho nên nhỡ bước đến đây
" Chẳng thương thì chớ; lại đày can 干 chi?
" Gian tham thì đuổi nó đi
" Bại (夾→在) sao (中→牢) bổ 補 bắt nữ nhi đợi đèn 炤→畑
" Vô nhân bất nghĩa bạc đen
" Luận chưng tội ấy chị nên voi dày »
Chúa Huy sấm 讖 nằm trình bày:
« Chị là phụ nữ thơ ngây đàn bà
" Xin (嘫→嘫) Hoàng rộng lượng xét ra
" Dã nguồn cơn ấy mà tha chị cùng »
Cùng nhau trò chuyện thủy chung
Canh gà mau giục vừng hồng mọc lên
Hoàng đem công chúa vào đền
Lạy vua sau trước tỏ tường bày ngay
31a Thánh hoàng trông thấy thương thay
Khen dâu đức hạnh lòng ngay thảo hiền
Tơ hồng Nguyệt lão xe duyên
Khéo (要→窖) xe Nam Bắc đôi bên con Hoàng
Xem bằng lá ngọc cành vàng
Bỗng sao mà phải cơ hàn bấy lâu

Đời tình oan nghiệt về đâu
Giận Huy ~~thời~~ đảm 潢 lại thương dâu ngùi ngùi — lảm 潭
Sai ~~truyền~~ quân 仃→傳 thúc tốc một thôi — 叩 (bản BD→行
Xuống buồng 蓬 戈 左 荻 đòi Huy lên
Xá nhân vâng 别* dạy lời bên — 别→唧
Chúa Huy vào đến trước đền bày ngay
Mắng 要→拳 rằng: « Đồn bạc hỗi 强 mày — 唉
Nhà Huy bát 枕→ tôi bấy lâu con người — 枕→扒
Hạt trai của đáng mấy mươi
Ở sao trọng nghĩa khinh ~~tài~~ người phụ công
Đội (最?) thì đã kể nghìn trùng
Sai người 䟽 ở sân 埣→墡 rồng 蟠→蟾 một thôi
Roi 梅→栴 song đánh đủ năm mươi »

c.chúa xin tha
1436 —

Bỗng 才 nàng lại có lời van lơn
— Rằng: « Tôi từ thuở có đơn
Nàng 迷 hoa chị đợi ơn bấy chầy
Kể đã cơm nặng áo dày
Bữa nương cũng được qua ngày ~~qua~~ truân chuyên
31 b — Dù khi tôi phải đội đen
Cũng là rắn kể bạc đen gian tà
Dám xin lạy đức vua cha
Rộng 宫牘 thương 了枕佐 tha chị kẻo mà tiếng tăm »
— Vua cha nghe nói khen thầm
Rằng: « Dâu lại có đạo tâm nhân nghì
Ví dù ăn xổi ở thì
Hiếm gì tuấn tú, hiếm gì tài lương
Đến 潢 cho bệ ngọc nhà vàng
Đi đâu mà phải lỡ 汶 làng Ếp lao đao

Vua bắc truyền ngôi cho H.T
1451 —

Lệnh truyền văn vũ cùng vào
Phán 附→判 rằng: « Ngôi báu phó trao cho Hoàng
Coi trong ngự trị giữ giàng
Thuận hòa (順) thiên hạ, lạc trang 樂莊 trong triều
Kẻo nay tuổi trẫm đã cao
Để cho dâu nó thì điều hiển vinh »
Bèn lên tân vị trị bình
Trung hiền đổng chật 董 ban kinh 班经 nghiêm trang
Vợ chồng từ thuở ngai vàng
Ái ân đôi chữ cương thường hòn xưa
Lửa hương cá nước duyên ưa
Tất chừng thủy-nguyệt thì vừa thụ thai
Mười năm sinh được 時 hai trai
Mày Nghiêu mặt 楯 Thuấn anh tài đảm đang
32a Khôn ngoan và có ngỗ-ngàng 号→昂
Vua mừng nay được 時→特 đôi Hoàng nối sau
Từ sang Bắc quốc mấy lâu
Bỗng liền lại nhớ về hầu vua Cha

C.C xin đem một con về thăm ha
1469 —

Một chiều vua ngự lầu hoa
Tâu vua được hết gần xa (nỗi nhà) → [mọi lời]
— Rằng: « Tôi 練 phận ~~đơn ba~~ thỏm 賓 (rồi) 鏑
Tôi xin đem chút Hoàng Hai về chầu
Cho cam lời nguyện với 冥 nhau »
Đức vua nghe nói rầu rầu lòng lo
— Lời rằng: « Thương vậy thì cho »
Đôi Hoàng hai lại nhỏ to sự tình:
— « Rầy con sang ở Nam-kinh
Giữ giàng cơ nghiệp đế-thành phương viên

Vốn xưa lời đã kết nguyền
Mấy lời kim thạch ghi truyền đến nay »
Mẹ con nghe nói mừng thay
Ra quì năm lạy vào ngay trướng thà
Lệnh truyền binh sĩ can qua
Sân rồng bái tạ trở ra tức thì
Buồm giương trống giục ra đi
Hơn ba tháng đến Bồ-đề Nam-kinh
Tiếng đồn lên 連 đến đế-đình
Rằng bà Hoàng hậu Bắc kinh mới về
32b Giạ 艚 bè còn trú Bồ-đề
Vua cha nghe nói nhiều bề mừng thay
Chẳng nề kiệu đạt xe 草→車, bày (B.BĐ): 草
Bộ hành đi đất ~~bến~~ ra ngay xuống tàu
Cha con tỏ thấy mặt nhau
I đã biết kể xiết đâu sự lòng
Tiêu thiều 羊→蕭 nhã nhạc vang lừng
Rước bà Hoàng hậu vào chừng trong đền
Khắp 位→泣 hòa thiên hạ đôi bên 天下→文武?
Vua quan mới nói nguồn cơn bấy chầy
Rằng : « Tôi khuya sớm bấy nay
» Hôm mai gắng sức sớm khuya hết lòng
» Chẳng cho quân 仃→丁 trẩy 椎→祛 về cùng? », (仃 thứ năm)
Chúa nghe nói hết sự lòng bày ngay :
Vái quì tâu động vua hay :
« Nói càng nhiều nỗi đắng cay đoạn trường
» Từ tôi theo ruổi tìm sang
» Hắc vân một trận giăng ngang tức thì

„ Phải cơn phong vũ bất kì
„ Quan quân phải xuống tàu bè hải trung
„ Mình tôi đứng giữa rừng thông
„ Tìm sang Bắc quốc đến rừng gian-nguy
„ Tình cờ mới gặp chúa Huy
„ Đem về nuôi nấng 悵→饟 bù trì yêu đương
33a „ Bỗng nên ra sự trái ngang
„ Vu oan một phút (丈→乏) nhiều đường đắng cay
„ Đội đèn đã mấy 息→(忽 hút?) tháng chầy
„ Gặp Hoàng, cơ nghiệp sự nầy mới nên »
Vua quan nghe nói cơ duyên
Lòng thương quân quốc phán truyền ngay trưa 昈

Vua Nam làm đàn xin cho quan hầu trước bị chết thì được sống lại
1517—

Tìm thầy hoà thượng bây giờ
Lập đền 坡→墽 miếu kính phụng thờ khói hương
Tụng kinh niệm phật mười phương
Vào đàn phát tấu tụng đường giải oan
Đến hôm chẩn tế tan đàn
Vua ra rót 猝 rượu khoan khoan chúc mời
— « Trẫm từ lên trị ngôi trời
„ Bắc nam hoà thuận 噸→順 mọi nơi thái bình
„ « Lệnh truyền tây 核→祛 đi 邊→趍 Bắc Kinh
„ Phải cơn phong vũ tan tành bể 披→波 Đông
„ " Mười phương chư Phật xét công
„ Quan Âm, Thế-chí cũng đồng thấu hay.
„ Linh thì về hưởng đàn nầy
„ Cho cam lòng chịu bấy chầy Vua tôi »
Lòng Vua cầu khẩn Phật trời
Ngọc-hoàng sai chiếu xuống nơi hải hà

Sứ Trời xuống mới hỏi tra
Nào quân 仃→穴 Nam quốc đi ra bấy chầy
33b Oan hồn 塊→魂 mới lập đàn chay
Hoàn sinh cải tử kiếp chầy lại lên 迣→连
Long-vương vâng Ngọc-hoàng truyền
Quan-quân sắm sửa tàu thuyền (筏 bè) như ý
Mỗi tàu, mỗi trống mỗi ~~[illegible]~~ kì
Thu nay cho đủ lại đi lên chầu
Hai quan tướng 恃→将 hiệu 校 đầu
Năm trăm lực sĩ, mụ hầu sáu mươi 糸六→老六
Lạ thay sự lạ trong đời
Dữ ai sinh tử có Trời mới nên
Kéo vào tâu trước cửa đền
« Chúng tôi vâng lệnh Vua truyền đi ra
" Giữa (𡨌→宁中) đường gặp trận phong ba
" Oan hồn xuống ở Diêm-la bấy chầy
" Ơn Vua lập dựng đàn chay
" Hoàn sinh cải tử thuở nay được liền 持→掅 »
(Vua Nam bảo con đưa cháu trở về Bắc) 1553
• Quân thần đã phỉ lòng nguyền
Các quan văn võ yến diên ba 𠄧→𠀧 ngày
— Việc rồi Công chúa tâu bày
« Tôi từ xuất giá sang nay nước người
" Mười phần đã vẹn cả mười
" Hiềm 嫌 về một nỗi xa xôi dặm trường 長
" Nhờ 茹(nhà?) trời đã được đôi Hoàng
" Cả khôn giữ 抒. được ngai vàng mai 枚 sau
24a " Hoàng Hai tôi đem về chầu »
Đức vua nghe nói trước sau sự tình

— « Mặc lòng thưởng vị Bắc-kinh
" Lại cho Hoàng-đệ khởi trình sang đây
" Thì nay 眉→[illegible] đã có em mày
" nhất — 夔 túc hĩ 足矣 thế này cũng nên
" Miễn là vị báu vững bền
" Muôn năm xã tắc dõi truyền thì thôi
" Con người lại đem giả người
" Đừng có ở lại mà (罷: là) người hồ 乎 nghi 欺 (khi) »
Mẹ con vái tạ đan (墀?) trì
Xuống tàu mà lại trở về Bắc kinh
Rành rành nước biếc non xanh
Hơn ba tháng đến Bắc kinh nước nhà
May mừng Nam Bắc thuận hòa
Chẳng còn lo sợ đường xa đôi miền
Chữ rằng dĩ đức vi tiên
Ơn ai ghi lấy bút nghiên chép làm

— Hoàng Trừ truyện hoàn —

m b mổ/bổ 補 (bổ củi, mổ gà)

F-1.10

— « Mặc lòng thưởng vị Bắc-kinh
« Lại cho Hoàng-đệ khởi trình sang đây
« Thì nay 眉→尼 đã có em mày
« nhất — 燮 túc hĩ 足矣 thế này cũng nên
« Miễn là vị báu vững bền
« Muôn năm xã tắc dõi truyền thì thôi.
« Con người lại đem giả người
« Đừng có ở lại mã (罢: là) người hồ 乎 nghi 欺 (khi) »
Bẹ con vái tạ đan (砵?) trì
Xuống tàu mà lại trở về Bắc kinh
Rành rành nước biếc non xanh
Hơn ba tháng đến Bắc kinh nước nhà
May mừng Nam Bắc thuận hòa
Chẳng còn lo sợ đường xa đôi miền
Chữ rằng dĩ đức vi tiên
Ơ ai ghi lấy bút nghiên chép làm

— Hoàng Trừ truyện hoàn —